

GHID PRACTIC ÎN MATERIE DE CSB/CFT APLICABIL ENTITĂȚILOR RAPORTOARE CARE ACTIVEAZĂ ÎN SECTORUL ARTEI

astfel cum sunt definite la art. 5 alin. (1) lit. j) și k) din Legea nr. 129/2019
pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului,
precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative

Mai 2026

CUPRINS

I. Introducere	
1.1. Scopul ghidului	2
1.2. Definiții și componența sectorului	2
1.3. Importanța combaterii spălării banilor în sector	5
1.4. Rolul Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor.....	6
1.5. Acronime și abrevieri	6
II. Cadrul Legal	
2.1. Reglementări internaționale relevante	7
2.2. Legislația națională	7
III. A. Obligațiile entităților raportoare din sectorul artei în privința prevenirii și combaterii spălării banilor	
1. Persoana desemnată.....	9
2. Politici și proceduri interne	10
3. Măsurile de cunoaștere a clientelei și a beneficiarului real al acesteia	11
4. Monitorizarea relației de afaceri și actualizarea datelor și informațiilor deținute despre clienți și beneficiarii reali ai acestora	13
5. Evaluarea și gestionarea riscurilor	14
6. Raportarea tranzacțiilor suspecte	16
7. Raportarea tranzacțiilor cu numerar	17
8. Instruirea și evaluarea periodică a angajaților	17
9. Interzicerea divulgării și protecția angajaților	19
10. Păstrarea documentelor și protecția datelor cu caracter personal	20
11. Modul de punere în aplicare a sancțiunilor internaționale	21
12. Obligația declarării beneficiarului real.....	23
13. Obligația notificării Oficiului conform OUG nr. 53/2022.....	24
14. Funcția de audit independent.....	24
B. Sancțiuni	25
IV. Exemple de tipologii de spălare a banilor în sectorul artei	26
V. Bibliografie	31

I. Introducere

1.1. Scopul ghidului

Scopul ghidului este de a oferi persoanelor din sectorul artei, astfel cum sunt definite la art. 5 alin. (1) lit. j) și k) din Legea nr. 129/2019, suportul necesar pentru a putea respecta standardele stabilite în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului.

Ghidul își propune să ofere o înțelegere clară a obligațiilor, indicatorilor de suspiciune și tipologiilor asociate spălării banilor în sectorul artei și să ofere instrumente practice pentru identificarea și raportarea activităților suspecte.

Prin intermediul acestui ghid, cititorii vor obține cunoștințe despre legislația și reglementările relevante referitoare la prevenirea și combaterea spălării banilor în sector. Vor fi prezentate definiții și termeni cheie utilizați în contextul spălării banilor în acest domeniu, asigurând astfel o bază solidă de înțelegere.

Exemple concrete și scenarii relevante vor fi prezentate pentru a ilustra existența unor tranzacții sau comportamente suspecte în sector și pentru a ajuta cititorii să le recunoască și să le raporteze în mod adecvat.

În final, ghidul va trage concluziile principale și va aborda perspectivele și provocările viitoare în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor în sectorul comerțului cu opere de artă și bunuri culturale, având în vedere adaptarea continuă a infractorilor.

1.2. Definiții și componența sectorului

Persoanele care comercializează opere de artă sau care acționează ca intermediari în comerțul cu opere de artă, precum și cele care depozitează sau comercializează opere de artă, inclusiv atunci când această activitate este desfășurată de galerii de artă și case de licitații sau în zone libere, sunt considerate entități raportoare dacă valoarea tranzacției sau a unei serii de tranzacții conexe reprezintă echivalentul în lei a cel puțin 10.000 EUR, sunt reglementate ca fiind entități raportoare supravegheate și controlate de Oficiu și intră sub incidența Legii 129/2019, cu modificările și completările ulterioare, conform prevederilor art. 5 alin. 1 lit. j) și lit. k), fiind nominalizate ca atare în Normele de aplicare a Legii nr. 129/2019 aprobate prin Ordinul Președintelui ONPCSB nr.37/2021, în calitate de entități reglementate, la art. 3 lit. j) și lit. k).

Normele de aplicare a Legii nr. 129/2019, pentru definirea noțiunii de opere de artă, fac trimitere la art. 312 alin. (1) lit a) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, care enumeră următoarele șapte categorii de bunuri:

1. tablouri, colaje și plachete decorative similare, picturi și desene, executate integral de mână, altele decât planurile și desenele de arhitectură, de inginerie și alte planuri și desene industriale, comerciale, topografice sau similare, originale, executate manual, texte manuscrise, reproduceri fotografice pe hârtie sensibilizată și copii carbon obținute de pe planurile, desenele sau textele enumerate mai sus și articolele industriale decorate manual, care se încadrează la codul NC 9701;

2. gravuri, stampe și litografii, originale vechi sau moderne, care au fost trase direct în alb-negru sau color, ale uneia sau mai multor plăci/planșe executate în întregime manual de către artist, indiferent de proces sau de materialul folosit de acesta, fără a include procese mecanice sau fotomecanice, care se încadrează la codul NC 9702 00 00;

3. producții originale de artă statuară sau de sculptură, în orice material, numai dacă sunt executate în întregime de către artist; copiile executate de către un alt artist decât autorul originalului, care se încadrează la codul NC 9703 00 00;

4. tapiserii executate manual după modele originale asigurate de artist, cu condiția să existe cel mult 8 copii din fiecare, care se încadrează la codul NC 5805 00 00;

5. piese individuale de ceramică executate integral de către artist și semnate de acesta;

6. emailuri pe cupru, executate integral manual, în cel mult 8 copii numerotate care poartă semnătura artistului sau denumirea/numele atelierului, cu excepția bijuteriilor din aur sau argint;

7. fotografiile executate de către artist, scoase pe suport hârtie doar de el sau sub supravegherea sa, semnate, numerotate și limitate la 30 de copii, incluzându-se toate dimensiunile și monturile.

Arta sau opera de artă este înțeleasă, în sens larg, ca un obiect de interes artistic. Unele forme de artă includ picturi, desene, colaje, plăci decorative sau imagini similare executate manual; gravuri originale, litografii sau alte tipărituri; sculpturi sau statui; piese de sculptură; tapiserii sau alte tapete; ceramică; emailuri pe cupru; fotografii; obiecte de colecție și altele. Arta poate include și forme digitale, precum creații securizate sau reprezentate sub forma tokenurilor nefungibile NFT¹.

Pe de altă parte, *bunurile culturale mobile* se referă la obiecte cu valoare istorică, arheologică, documentară, etnografică, artistică, științifică și tehnică, literară, cinematografică, numismatică, filatelică, heraldică, bibliofilă, cartografică și epigrafică, reprezentând mărturii materiale ale evoluției mediului natural și ale relațiilor omului cu acesta, ale potențialului creator uman și ale contribuției românești, precum și a contribuția minorităților naționale la civilizația universală. Acestea acoperă o gamă largă de bunuri, cum ar fi: bunuri arheologice și istorico-documentare (de exemplu: unelte, inscripții, monede, bijuterii, arme, însemne funerare, etc.), bunuri cu semnificație artistică, bunuri cu semnificație etnografică, bunuri de importanță științifică, bunuri de importanță tehnică².

Unele dintre operele de artă reglementate de art. 312 alin. (1) lit. a) din Codul Fiscal pot fi incluse în categoria bunurilor culturale mobile definită de Legea nr. 182/2000, în special acele lucrări de artă cu valoare istorică sau culturală ce fac parte din patrimoniul cultural național, iar, prin urmare, atunci când ne referim la sectorul comerțului cu opere de artă și bunuri culturale, deși principalul nostru obiectiv vizează comercializarea operelor de artă, așa cum sunt ele definite de Codul Fiscal, este important să menționăm că, în anumite situații, aceste opere de artă pot fi, simultan, clasificate și ca bunuri culturale mobile, în contextul protejării patrimoniului național, astfel încât sectorul în cauză este reglementat în mod special nu doar pentru a asigura o circulație legală și etică a operelor de artă, ci și pentru a proteja atât valoarea lor artistică, cât și integritatea patrimoniului cultural național.

¹ NFT-urile sunt unități digitale, sau jetoane, care pot fi sub formă de artă, muzică, articole din joc, videoclipuri, obiecte de colecție și multe altele, pe un blockchain care poate reprezenta proprietatea fișierelor digitale prin portofele digitale și contracte inteligente. A se vedea "Ce este un NFT? Tokenuri nefungibile explicate", Forbes 8 aprilie 2022 (editori Robyn Conti, John Schmidt).

² Legea nr. 182 din 25 octombrie 2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil

Bunurile culturale mobile reprezintă o componentă esențială a patrimoniului cultural național, cuprinzând obiecte care dețin valoare istorică, arheologică, artistică, științifică, tehnică, documentară, literară, religioasă sau simbolică. Aceste bunuri reprezintă mărturii materiale ale evoluției societății, ale relațiilor omului cu mediul său natural și cultural, precum și ale contribuției românești la civilizația universală. Categoria include o gamă largă de bunuri³ precum artefacte arheologice și istorico-documentare (de exemplu: unelte, inscripții, monede, bijuterii, arme, însemne funerare, etc.), opere de artă (de exemplu: picturi, sculpturi, gravuri și altele), obiecte de cult, monumente de for public, piese de mobilier, manuscrise rare, instrumente muzicale, obiecte etnografice, hărți, prototipuri tehnice și alte elemente de patrimoniu mobil.

Prin natura lor, aceste bunuri sunt susceptibile de a fi transportate, comercializate, exportate sau introduse pe piață ilegal, ceea ce le face vulnerabile la degradare, pierdere sau utilizare ilicită. În acest context, protejarea bunurilor culturale mobile presupune nu doar măsuri administrative și juridice pentru conservare și evidență, ci și măsuri de prevenire a comerțului ilegal, de supraveghere a pieței de artă și de colaborare interinstituțională la nivel național și internațional.

În România, comerțul cu bunuri culturale mobile care fac parte din patrimoniul cultural național este reglementat printr-un cadru legislativ specific, potrivit căruia vânzarea publică sau intermedierea vânzării acestor bunuri culturale mobile⁴ aflate în proprietate privată poate fi realizată exclusiv de către operatori economici autorizați de Ministerul Culturii, cu avizul Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor, conform prevederilor Legii nr. 182/2000. Acești operatori trebuie să respecte norme stricte privind evidența, protejarea și, după caz, notificarea transferurilor bunurilor culturale, în scopul conservării patrimoniului național. Totuși, regimul de autorizare se aplică doar bunurilor culturale clasate (în categoriile Tezaur și Fond), ceea ce lasă o parte considerabilă a pieței de artă - în special cea care implică opere contemporane sau obiecte neclasate - în afara unei reglementări clare, afectând astfel capacitatea de identificare și monitorizare a tuturor actorilor din domeniu și limitând eficiența mecanismelor de supraveghere și conformare.

Operatorii economici autorizați să comercializeze bunuri culturale mobile aparținând patrimoniului cultural național sunt obligați să dețină un registru în care sunt menționate corect și complet numele și adresa ofertantului, descrierea și prețul fiecărui bun. Informațiile conținute în registru sunt confidențiale. De asemenea, sunt obligați să notifice în scris, în termen de 5 zile de la data ofertei, serviciile publice deconcentrate ale Ministerului Culturii cu privire la existența bunurilor susceptibile de a fi clasificate.

Persoanele fizice sau juridice de drept privat, proprietare ale bunurilor culturale mobile clasate, au obligația de a anunța în scris serviciile publice deconcentrate ale Ministerului Culturii în termen de 15 zile de la data transferării unui astfel de bun în proprietatea altei persoane, precum și de la data instituirii unui drept real asupra unui astfel de bun.

În cazul pierderii sau al furtului bunurilor culturale mobile clasate, proprietarii, titularii altor drepturi reale, titularii dreptului de administrare, precum și deținătorii cu orice titlu ai acestor bunuri au obligația de a anunța, în scris, în termen de 24 de ore de la constatare, organul de poliție din raza teritorială.

³ Art 3 din Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil

⁴ bunuri aparținând patrimoniului cultural național

1.3. Importanța prevenirii și combaterii spălării banilor în sector

Sectorul artei din România prezintă o serie de vulnerabilități structurale, care îl expun riscurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului, mai ales în contextul în care acesta interacționează cu alte segmente ale economiei naționale. Aceste vulnerabilități provin din lipsa unor reglementări adecvate, lipsa de transparență în tranzacții și din dificultățile în stabilirea autenticității și originii operelor, ori evaluarea adesea subiectivă a valorii acestora. Această lipsă de transparență poate permite disimularea fondurilor ilicite și creșterea riscului ca sectorul să fie utilizat ca mijloc pentru integrarea banilor proveniți din infracțiuni. Comerțul cu opere de artă poate implica adesea plăți în numerar, sau ocazional, prin criptomonede, în special în tranzacțiile internaționale sau pe platformele digitale, ceea ce diminuează eficiența măsurilor tradiționale de supraveghere financiară.

Sectorul comerțului cu opere de artă și bunuri culturale mobile, în contextul global, prezintă unele riscuri în materia de SB/FT, din cauza caracteristicilor sale opace și flexibile, precum tranzacțiile anonime și plățile mari în numerar, evidențiate de organisme internaționale de profil. Aceste vulnerabilități sunt exploatate de infractori pentru a masca proveniența ilicită a fondurilor. În acest context, este esențială implementarea unor reglementări mai stricte, a unei conștientizări mai bune a riscurilor și a unor măsuri de control mai eficiente.

În sectorul comerțului cu opere de artă și bunuri culturale mobile, măsurile de gestionare a riscurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului trebuie să fie bine structurate și adaptate particularităților acestuia. Deși evaluarea acestui sector la nivel național nu a relevat implicarea tranzacțiilor complexe, riscurile de spălare a banilor și finanțare a terorismului pot fi semnificative, având în vedere valoarea subiectivă a operelor de artă și natura opacă a tranzacțiilor. În acest context, este necesar să se dezvolte măsuri eficiente care să sprijine identificarea și gestionarea riscurilor și să asigure un cadru de reglementare solid și robust. Sectorul comerțului cu opere de artă și bunuri culturale, la nivel național, este predispus riscurilor de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului.

De asemenea, riscurile în acest sector sunt influențate de mai mulți factori. În ceea ce privește clientela, deși există o diversitate a tipologiilor, majoritatea sunt persoane fizice din România, iar riscurile asociate clienților din jurisdicții cu risc ridicat sau structurilor complexe de proprietate sunt limitate, necesitând atenție sporită. La nivelul produselor și serviciilor, vulnerabilitățile provin din natura subiectivă a evaluării acestora, din posibilitatea de a fi transportate și comercializate cu ușurință în afaceri informale, dar și din absența unor mecanisme eficiente de cunoaștere și monitorizare a clientelei. Aplicarea unor proceduri stricte de due diligence și cooperarea cu autoritățile pot contribui la diminuarea acestor riscuri. În privința conformității, se evidențiază variabilitatea proceselor de identificare a clienților și de raportare, lipsa unor proceduri standardizate și instruirea adesea insuficientă a personalului. Utilizarea predominantă a transferurilor bancare și recurgerea ocazională la conturi deschise în alte state, în special în jurisdicții bine reglementate, mențin un nivel moderat de expunere. Totodată, lipsa raportărilor de tranzacții suspecte și deficiențele în monitorizare și pregătirea personalului generează un risc rezidual, care impune consolidarea procedurilor de identificare și gestionare a tranzacțiilor cu potențial problematic.

1.4. Rolul Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor

Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor este Unitatea de Informații Financiare a României (F.I.U.) de tip administrativ, care coordonează elaborarea și implementarea sistemului de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului.

Activitatea sa a început încă din anul 1999 funcționând ca organ cu personalitate juridică, independent și autonom din punct de vedere operațional și funcțional. Oficiul se află în subordinea Ministerului Finanțelor, și, în conformitate cu prevederile art. 39 alin. 2 din Legea nr. 129/2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, cu modificările și completările ulterioare, are ca obiect de activitate primirea, analizarea, prelucrarea și diseminarea informațiilor cu caracter financiar, supravegherea și controlul, conform legii, al entităților raportoare în scopul prevenirii și combaterii spălării banilor și a finanțării terorismului.

1.5. Acronime și abrevieri

Termen	Definiție
CSB/CFT AML/CFT	Combaterea spălării banilor/ Combaterea finanțării terorismului
FATF	Financial Action Task Force - Grupul de Acțiune Financiară Internațională - GAFI
KYC	Know your customer - „Cunoaște-ți clientul”
NFT	Non-fungible tokens - jeton nefungibil
O.N.P.C.S.B. / Oficiu	Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor- Unitatea de Informații Financiare a României (FIU/UIF)
PEP	Persoane expuse public
SB/FT	Spălarea banilor / Finanțarea terorismului

II. Cadrul Legal

2.1. Reglementări internaționale relevante

Printre reglementările internaționale relevante se numără:

- Directiva (UE) 2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2015 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, transpusă în legislația națională
- Cele 40 de Recomandări FATF (Financial Action Task Force) sunt recunoscute drept standardul internațional pentru prevenirea și combaterea spălării banilor (AML) și combaterea finanțării terorismului (CFT)

La nivelul Uniunii Europene, reglementările în materia prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului sunt în continuă evoluție, iar noul pachet legislativ adoptat de Uniunea Europeană introduce un cadru mai strict de reglementare și supraveghere. Acesta include Regulamentul (UE) **2024/1620**, care instituie Autoritatea Europeană pentru Combaterea Spălării Banilor (AMLA), aceasta având un rol central pentru autoritățile de supraveghere și de a media eventualele conflicte dintre acestea. De asemenea, pachetul include Directiva (UE) **2024/1640** (AMLD6) privind mecanismele care trebuie instituite de statele membre pentru prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, de modificare a Directivei (UE) 2019/1937 și de modificare și abrogare a Directivei (UE) 2015/849, Directiva (UE) **2024/1654** a Parlamentului European și a Consiliului din 31 mai 2024 de modificare a Directivei (UE) 2019/1153 în ceea ce privește accesul autorităților competente la registrele centralizate de conturi bancare prin intermediul sistemului de interconectare și măsurile tehnice de facilitare a utilizării evidențelor tranzacțiilor și Regulamentul (UE) **2024/1624** privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului.

2.2. Legislația națională

Conform legislației în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor/finanțării terorismului, respectiv:

- **Legea nr. 129/2019** pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, cu modificările și completările ulterioare, denumită în continuare Lege;
- **Ordinul președintelui nr. 37/02.03.2021** privind aprobarea Normelor de aplicare a prevederilor Legii nr. 129/2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, cu modificările și completările ulterioare, pentru entitățile raportoare supravegheate și controlate de către O.N.P.C.S.B, denumit în continuare Norme;

- **Ordonanța de urgență nr. 202/04.12.2008** privind punerea în aplicare a sancțiunilor internaționale, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 224/2015, reglementează modalitatea de punere în aplicare, la nivel național, a sancțiunilor internaționale instituite prin:
 - a) rezoluțiile Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite sau alte acte adoptate în baza art. 41 din Carta Națiunilor Unite;
 - b) regulamente, decizii și alte instrumente juridice ale Uniunii Europene;
- **Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 53/2022** privind modificarea și completarea Legii nr. 129/2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, privind obligația de a notifica Oficiul, exclusiv electronic, cu privire la începerea/suspendarea/încetarea activității care intră sub incidența acestei legi, pentru entitățile raportoare din sectorul comerțului cu opere de artă;

III. A. Obligațiile entităților raportoare din sectorul artei în privința prevenirii și combaterii spălării banilor

Potrivit Legii nr. 129/2019, toate entitățile raportoare, inclusiv persoanele care desfășoară activități în sectorul artei, astfel cum sunt definite la art. 5 alin. (1) lit. j) și k) din Legea nr. 129/2019, au obligația de a respecta cerințe specifice privind prevenirea și combaterea spălării banilor. Printre acestea se numără:

1. desemnarea unei persoane responsabile în aplicarea Legii nr. 129/2019;
2. elaborarea de politici și proceduri interne;
3. aplicarea măsurilor de cunoaștere a clientelei, inclusiv a beneficiarilor reali ai acestora;
4. monitorizarea relațiilor de afaceri și actualizarea periodică a informațiilor despre clienți;
5. evaluarea și gestionarea riscurilor;
6. raportarea tranzacțiilor suspecte;
7. raportarea tranzacțiilor cu numerar;
8. instruirea și evaluarea periodică a angajaților;
9. interzicerea divulgării și asigurarea protecției angajaților;
10. păstrarea documentelor și protecția datelor cu caracter personal;
11. modul de punere în aplicare a sancțiunilor internaționale;
12. declararea beneficiarului real;
13. notificarea conform O.U.G. nr. 53/2022
14. asigurarea funcției de audit independent, în condițiile art. 9 din Norme

1. Persoana desemnată

Art. 23 din Lege și Art. 5-7 din Norme

Corespunzător naturii și dimensiunii activității desfășurate, persoanele care activează în sectorul artei, astfel cum sunt definite la art. 5 alin. (1) lit. j) și k) din Legea nr. 129/2019, în calitate de entități raportoare, au obligația de a desemna una sau mai multe persoane care au responsabilități în aplicarea Legii nr. 129/2019, cu detalierea concretă a atribuțiilor și responsabilităților încredințate în acest scop și cu aprobarea conducerii entității, întocmind un document în acest sens. Documentele întocmite în acest sens, în format letric sau electronic, cu semnăturile olografe sau electronice ale reprezentanților acestora, se înregistrează în evidențele proprii și se păstrează la sediul entității raportoare pentru a le pune la dispoziția autorităților cu atribuții de control, la cererea acestora.

Persoanele cu responsabilități în aplicarea Legii nr. 129/2019 se desemnează în urma unei testări, care să confirme că sunt potrivite și competente pentru a îndeplini atribuțiile respective, testarea fiind reluată ori de câte ori se modifică Legea sau legislația secundară din domeniul de referință.

Persoana desemnată trebuie să aibă **acces direct și în timp util** la datele și informațiile relevante deținute de entitatea raportoare, necesare îndeplinirii obligațiilor prevăzute de lege și, de asemenea, trebuie să îndeplinească cel puțin următoarele condiții:

- ✚ să dețină cunoștințele necesare în domeniul prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului;
- ✚ să aibă reputație profesională și integritate morală, probate inclusiv prin cazierul judiciar și referințe ale angajatorilor anteriori.

Entitățile reglementate au obligația să asigure protecția din punct de vedere juridic a angajaților și a reprezentanților lor care raportează, fie la nivel intern, fie către Oficiu, suspiciuni de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului, față de expunerea la amenințări, la represalii sau la acțiuni ostile, în special la acțiuni nefavorabile sau discriminatorii la locul de muncă, inclusiv să asigure confidențialitatea cu privire la identitatea acestora, de aceea, în cadrul entității se vor crea mecanisme de protejare a persoanei desemnate ca având responsabilități în aplicarea Legii, inclusiv prin acordarea dreptului de a se adresa în nume propriu, pentru a semnala autorităților statului, încălcări de orice natură ale Legii în cadrul entității raportoare, caz în care identitatea acestor persoane va fi protejată corespunzător.

2. Politici și proceduri interne

Art. 24 alin. (1) – (3), (7) și (9) din Lege și art. 8 din Norme

În scopul atenuării și gestionării cu eficacitate a riscurilor de spălare a banilor și de finanțare a terorismului, persoanele care activează în sectorul artei, astfel cum sunt definite la art. 5 alin. (1) lit. j) și k) din Legea nr. 129/2019, au obligația să stabilească politici și norme interne, mecanisme de control intern și proceduri de administrare a riscurilor de spălare a banilor și de finanțare a terorismului, aprobate la nivelul conducerii de rang superior, care trebuie să includă cel puțin următoarele elemente:

- ✚ măsuri aplicabile în materie de cunoaștere a clientelei;
- ✚ măsuri aplicabile în materie de raportare a tranzacțiilor suspecte și a tranzacțiilor cu numerar;
- ✚ măsuri aplicabile în materie de păstrare a evidențelor și a tuturor documentelor;
- ✚ măsuri aplicabile în materie de prelucrare a datelor cu caracter personal în scopul prevenirii spălării banilor și a finanțării terorismului;
- ✚ măsuri aplicabile în materie de furnizare promptă a datelor la solicitarea autorităților competente;
- ✚ măsuri aplicabile în materie de control intern, managementul de conformitate și comunicare;
- ✚ măsuri aplicabile în materie de identificare, evaluare, gestionare și diminuare a riscurilor;
- ✚ măsuri aplicabile în materie de protecție a personalului propriu împotriva oricăror amenințări ori acțiuni ostile sau discriminatorii;
- ✚ instruirea și evaluarea periodică a angajaților;
- ✚ scenarii și intervale de timp relevante în funcție de care se identifică tranzacțiile legate între ele;
- ✚ modul de punere în aplicare a sancțiunilor internaționale.

Documentele elaborate vor fi aprobate la nivelul conducerii de rang superior, înregistrate și păstrate în evidențele proprii, în format letric sau în format electronic și vor fi puse la dispoziția autorităților cu atribuții de control la cererea acestora și revizuite ori de câte ori se impune.

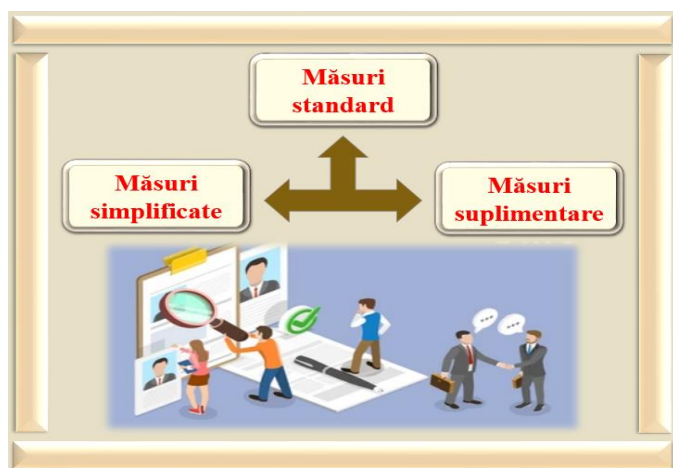
Normele, politicile și procedurile interne privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, aplicabile entităților din sectorul artei, astfel cum sunt definite la art. 5 alin. (1) lit. j) și k) din Legea nr. 129/2019, trebuie să aibă un caracter practic și operațional și să detalieze în mod concret modalitatea de îndeplinire a tuturor obligațiilor prevăzute de Legea nr. 129/2019.

3. Măsurile de cunoaștere a clientelei

Art. 10, Art. 11 alin. (1) – (5), (8), (8¹), Art. 12 - 17, 17¹ și 19 din Lege și Art. 15 - 18 din Norme

În procesele de identificare a clientelei și de monitorizare a tranzacțiilor acestora, se aplică măsuri adecvate de prevenire a spălării banilor și a finanțării terorismului, în funcție de risc.

Astfel, se pot aplica pe bază de risc, **măsuri standard** (art. 10, art. 11 alin. (1) - (5), (8), (8¹); art. 12 - 15 din Lege și art. 15 - 18 din Norme), **măsuri simplificate** (art. 16 din Lege și art. 15 - 18 din Norme) sau **măsuri suplimentare** (art. 17 și 17¹ din Lege și art. 15 - 18 din Norme) de cunoaștere a clientelei, în funcție de gradul de risc în care a fost încadrat clientul, ca urmare a prelucrării datelor furnizate de către client și a monitorizării continue.

Măsurile de cunoaștere a clientelei se aplică tuturor clienților noi, precum și clienților existenți, în funcție de risc și materialitate, luând în considerare momentul în care au fost aplicate anterior măsurile de cunoaștere a clientelei și relevanța acestora, sau atunci când circumstanțele relevante privind clientul se schimbă, iar verificarea identității clientului și a beneficiarului real se va face întotdeauna înainte de stabilirea unei relații de afaceri sau de desfășurarea tranzacției ocazionale.

Măsurile aplicabile în materie de cunoaștere a clientelei trebuie să conțină cel puțin următoarele elemente:

- identificarea clientului și a beneficiarului real și verificarea identității acestora;
- încadrarea clienților în categoria de risc adecvată;
- monitorizarea permanentă a operațiunilor derulate de clienți, indiferent de categoria de risc în care acestea sunt încadrate, în scopul detectării tranzacțiilor neobișnuite sau suspecte;
- gestionarea situațiilor în care apar dificultăți în procesul de cunoaștere a clientelei;
- identificarea tranzacțiilor cu persoanele expuse public, sau cu clienți ai căror beneficiari reali sunt persoane expuse public, sau dețin calitatea de membru al familiei persoanei expuse public, ori de o persoană cunoscută ca asociat apropiat al unei persoane expuse public, inclusiv pentru o perioadă de cel puțin douăsprezece luni începând cu data de la care respectiva persoană nu mai ocupă o funcție publică importantă; după împlinirea unui termen de un an de la data la care persoana a încetat să mai ocupe o funcție publică importantă în sensul dispozițiilor art. 3 alin. (6) din Lege, entitățile raportoare nu mai consideră persoana respectivă ca fiind expusă public, cu excepția cazului în care persoana mai prezintă un risc asociat persoanelor expuse public din cauza influenței pe care o poate exercita, ca urmare a funcției sale anterioare, situație în care perioada va fi extinsă cu încă un an.

Nu în ultimul rând, trebuie respectate dispozițiile legale privind modul de punere în aplicare a sancțiunilor internaționale, conform legislației în vigoare, inclusiv prin verificări realizate pe site-ul Oficiului, secțiunea "*sancțiuni internaționale*", cu documentarea modului în care se va demonstra la cererea autorităților sau instituțiilor abilitate, îndeplinirea concretă a obligației.

Totodată, au obligația să aplice măsurile standard de cunoaștere a clientelei tuturor clienților noi și, proporțional cu gradul de risc asociat fiecărui client, vor aplica în consecință măsuri simplificate, măsuri standard sau măsuri suplimentare.

De asemenea, atunci când entitatea nu este în măsură să aplice măsurile de cunoaștere a clientelei, aceasta nu trebuie să inițieze ori să continue relația de afaceri sau să efectueze tranzacția ocazională și să întocmească un raport de tranzacții suspecte în legătură cu clientul respectiv, ori de câte ori există motive de suspiciune, raport care va fi transmis către O.N.P.C.S.B.

Identificarea clienților și a beneficiarilor reali ai acestora va cuprinde cel puțin următoarele documente:

- ✓ în cazul persoanelor fizice - toate datele prevăzute în documentele de identitate (cărțile/buletinele de identitate, pașapoarte sau permise de ședere);
- ✓ în cazul persoanelor juridice:
 - datele cuprinse în actele constitutive sau certificatul de înmatriculare;
 - datele reprezentantului legal al persoanei juridice care încheie contractul;
 - documente din care să rezulte identificarea beneficiarului real, respectiv persoana fizică ce deține sau controlează în cele din urmă clientul și/sau persoana fizică în numele căreia se realizează o tranzacție.
- ✓ în cazul persoanelor juridice străine va fi solicitată și o traducere în limba română a documentelor prevăzute, legalizată în condițiile legii.

Entitatea va realiza verificări în *Lista Funcțiilor Publice Importante*, întocmită de Agenția Națională de Integritate (ANI), disponibilă pe site-ul acesteia, precum și din surse deschise în vederea identificării statutului de persoană expusă public (PEP) al clienților și al beneficiarilor reali ai acestora, precum și a calității de membru al familiei unei persoane expuse public sau de persoană cunoscută ca asociat apropiat al unei persoane expuse public.

În vederea consolidării măsurilor de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, se recomandă entităților din sectorul artei, verificarea riguroasă a identității clienților, inclusiv a beneficiarilor reali, înainte de inițierea oricărei relații de afaceri sau încheiere a tranzacției ocazionale, prin întocmirea și completarea pentru fiecare client a unui document ce poate fi denumit exemplificativ *Fișa de identificare a clientului (KYC) –PJ/PF* ce trebuie să cuprindă cel puțin elemente precum: date de identificare a clientului, datele reprezentantului legal/ împuternicit care acționează în numele clientului, sursa fondurilor utilizate în tranzacție, date despre beneficiarii reali ai clientului, informații privind calitatea de PEP a clienților persoane fizice sau a beneficiarilor reali ai clienților persoane juridice, informarea clientului privind prelucrarea datelor cu caracter personal în scopul prevenirii spălării banilor și finanțării

terorismului (GDPR), pentru încadrarea clientului într-o categorie de risc, respectiv pentru aplicarea corespunzătoare a măsurilor de cunoaștere a clienței.

Este esențială acordarea unei atenții sporite clienților provenind din jurisdicții cu reglementări CSB/CFT insuficiente sau care prezintă profiluri neobișnuite.

4. Monitorizarea relației de afaceri și actualizarea datelor și informațiilor deținute despre clienți și beneficiarii reali ai acestora

Entitățile din sectorul artei efectuează, în toate cazurile, identificarea și verificarea identității clientului și a beneficiarului real și monitorizarea adecvată, documentată și formalizată a tranzacțiilor și relațiilor de afaceri, pentru a permite depistarea tranzacțiilor neobișnuite sau suspecte.

Se recomandă entităților, prin politicile și normele interne, stabilirea de intervale de timp pentru efectuarea acestei monitorizări (spre exemplificare: pentru riscul mediu monitorizarea să se realizeze anual, iar pentru riscul ridicat monitorizarea să aibă loc la fiecare 6 luni sau la fiecare tranzacție semnificativă)

Monitorizarea continuă a relației de afaceri și actualizarea datelor și informațiilor deținute despre clienți se realizează prin:

- ✚ analizarea tranzacțiilor încheiate pe toată durata relației, pentru a se asigura că aceste tranzacții corespund informațiilor deținute despre client, profilul activității și profilului său de risc;
- ✚ actualizarea documentelor, datelor și informațiilor deținute, periodic (în funcție de riscul clientului) sau la orice eveniment care poate declanșa modificarea informațiilor deținute despre client.

Orice schimbare în informațiile cunoscute despre client poate fi considerată eveniment declanșator, cum ar fi:

- ✚ schimbarea numelui, adresei, cetățeniei etc.;
- ✚ clientul devine persoană expusă public - PEP;
- ✚ informații privind implicarea clientului în activități ilegale;
- ✚ solicitări de informații despre client de la organele de aplicare a legii, etc.

5. Evaluarea și gestionarea riscurilor

Art. 11 alin. (6) și (7), Art. 16 alin. (2), Art. 17 alin. (14) și Art. 25 din Lege și Art. 12-14 din Norme

Evaluarea riscurilor reprezintă procesul global prin care entitățile raportoare identifică factorii de risc specifici, individualizează situațiile concrete de risc aferente fiecărui factor și cuantifică gradul de risc aferent fiecărui client.

Evaluarea riscurilor are rolul de a preveni folosirea entităților raportoare de către clienți în activități de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului sau în activități care contravin regimului sancțiunilor internaționale și stă la baza elaborării și aplicării procedurilor de administrare a riscurilor de spălare a banilor și de finanțare a terorismului.

Factorii de risc obiectivi și adecvați identificați de către entitatea raportoare, vor fi evaluați pentru fiecare client în parte, cu scopul încadrării acestuia într-o categorie de risc care poate fi, spre exemplificare:

- redus sau scăzut;
- standard sau mediu;
- sporit sau ridicat.

Scopul evaluării riscurilor este de a permite entității reglementate să determine, într-o manieră motivată, setul de măsuri obligatorii de cunoaștere a clientelei, prevăzute de Lege, care se aplică atât pentru clienții noi, cât și pentru cei existenți.

Se recomandă entităților din sectorul artei, întocmirea și completarea pentru fiecare client a unui *Formular de evaluare a riscului clientului*, ce trebuie să conțină un sistem intern de punctaj. Acest sistem presupune acordarea de puncte pe baza unei analize cumulative a factorilor de risc privind clientul, produsele, serviciile, tranzacțiile sau canalele de distribuție utilizate, precum și a factorilor de risc geografic, pentru determinarea nivelului de risc asociat fiecărui client.

În funcție de punctajul total obținut, clientul este încadrat într-una dintre următoarele clase de risc: scăzut, standard sau ridicat. În raport cu nivelul de risc stabilit, se vor aplica măsurile de cunoaștere a clientelei corespunzătoare, cu mențiunea că se pot aplica măsuri simplificate de cunoaștere a clientelei exclusiv pentru clienții încadrați la un grad de risc redus, iar măsurile suplimentare de cunoaștere a clientelei se vor aplica în mod obligatoriu în toate situațiile care, prin natura lor, pot prezenta un risc sporit de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului.

De asemenea, evaluarea riscului clientului trebuie actualizată ori de câte ori intervin modificări relevante în profilul acestuia sau în comportamentul tranzacțional, precum și periodic, în funcție de nivelul de risc atribuit, pentru a asigura o monitorizare continuă și eficientă a relației de afaceri.

Formularul de evaluare a riscului clientului, se completează pe baza informațiilor colectate în *Fișa de identificare a clientului (KYC) –PJ/PF* și se reevaluează periodic, în funcție de clasa de risc sau ori de câte ori apar factori noi de risc sau modificări relevante.

Entitățile au libertatea de a elabora documentele și formularele necesare într-o formă pe care o consideră adecvată și ușor de utilizat. Această flexibilitate nu exonerează însă de obligația de a respecta integral cerințele prevăzute de Legea nr. 129/2019, documentele întocmite trebuind să conțină toate informațiile și elementele necesare pentru asigurarea conformității cu dispozițiile legale aplicabile.

În acest sens, forma și structura documentelor trebuie să permită o aplicare eficientă a măsurilor de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, precum și o verificare facilă de către autoritățile competente, la solicitarea acestora.

Persoanele care activează în sectorul artei, astfel cum sunt definite la art. 5 alin. (1) lit. j) și k) din Legea nr. 129/2019, au de asemenea obligația de a identifica și a **evalua riscurile activității desfășurate** referitoare la expunerea de spălare a banilor și finanțare a terorismului, luând în considerare factorii de risc, inclusiv cei referitori la clienți, țări sau zone geografice, produse, servicii, tranzacții sau canale de distribuție.

Această evaluare are ca scop identificarea, analiza și înțelegerea riscurilor la care societatea este expusă, având în vedere specificul și dimensiunea activității desfășurate, astfel încât măsurile aplicate să fie proporționale, adecvate și eficiente.

Evaluarea riscului activității desfășurate referitoare la expunerea de spălare a banilor și finanțare a terorismului se realizează pe baza unui proces structurat, coordonat de persoana care are responsabilități în aplicarea Legii nr. 129/2019, cu implicarea conducerii entității raportoare. Pe baza evaluării riscului activității desfășurate, entitatea stabilește nivelul riscului propriei activități, spre exemplificare într-una dintre următoarele categorii: risc scăzut, risc mediu, risc ridicat.

Rezultatul procesului de evaluare a riscului activității desfășurate referitoare la expunerea de spălare a banilor și finanțare a terorismului este consemnat într-un raport intern și trebuie să cuprindă cel puțin următoarele elemente: metodologia utilizată, factorii de risc analizați, evaluarea riscului propriei activități, măsurile propuse de diminuare a riscurilor, concluziile evaluării.

Raportul privind evaluarea riscului propriei activități se actualizează periodic, se înregistrează, se păstrează în evidențele proprii, în format letric sau în format electronic și se pune la dispoziția autorităților cu atribuții de control, la cererea acestora.

6. Raportarea tranzacțiilor suspecte

Art.6, art. 8, art. 9 și Art.11 alin. (9) din Lege și art. 19 din Norme

Persoanele care activează în sectorul artei, astfel cum sunt definite la art. 5 alin. (1) lit. j) și k) din Legea nr. 129/2019, sunt obligate să transmită **de îndată și exclusiv** către Oficiu un raport pentru tranzacții suspecte dacă cunosc, suspectează sau au motive rezonabile să suspecteze că:

- bunurile provin din săvârșirea de infracțiuni sau au legătură cu finanțarea terorismului,
sau că
- informațiile pe care entitatea raportoare le deține pot folosi pentru impunerea prevederilor Legii.

Atunci când entitatea raportoare nu este în măsură să aplice măsurile de cunoaștere a clientelei, aceasta nu trebuie să inițieze ori să continue relația de afaceri sau să efectueze tranzacția ocazională și trebuie să întocmească un raport de tranzacții suspecte în legătură cu clientul respectiv, ori de câte ori există motive de suspiciune, raport care va fi transmis Oficiului.

Raportul pentru tranzacțiile suspecte se transmite Oficiului, numai în format electronic, prin canalele puse la dispoziție de către Oficiu, în forma și conținutul stabilite prin ordin al președintelui Oficiului.

Identificarea tranzacțiilor suspecte are în vedere inclusiv stabilirea unor parametri și a unor tipare ce delimitează tranzacțiile obișnuite derulate, de cele neobișnuite.

Exemple de indicatori pentru detectarea tranzacțiilor suspecte pentru entitățile din sectorul artei:

- Clientul refuză sau evită furnizarea informațiilor privind identitatea sa,
- Reprezentanți, care se opun în a dezvălui numele persoanelor în numele cărora acționează, care renunță să finalizeze efectuarea tranzacției în momentul când li se cere prezentarea unor documente informative cu privire la clienții lor sau care indică drept cumpărător final un subiect diferit de cel indicat anterior,
- Tranzacții de valoare mare, care nu sunt în concordanță cu profilul economic al clientului,
- Fragmentarea plăților pentru a evita pragurile de raportare,
- Solicitări ale clienților sau reprezentanților acestora de a efectua tranzacții cu sume mari de bani prin folosirea nejustificată a numerarului sau prin metode neobișnuite, precum: criptoactive, conturi multiple,
- Tranzacții cu sume mari de bani realizate de către (sau în interesul) persoanelor fizice sau juridice având domiciliul în țări cunoscute ca desfășurând activități ilegale portuare sau activități off-shore
- Presiuni exercitate asupra entității pentru a finaliza rapid tranzacția, fără verificări.

Pentru a sprijini acest proces, este important ca entitățile din sectorul artei să consulte ghidurile existente privind identificarea tranzacțiilor suspecte și să beneficieze de sesiuni regulate de formare profesională. O instruire constantă va contribui la îmbunătățirea capacității de recunoaștere a riscurilor și la consolidarea unei abordări preventive eficiente.

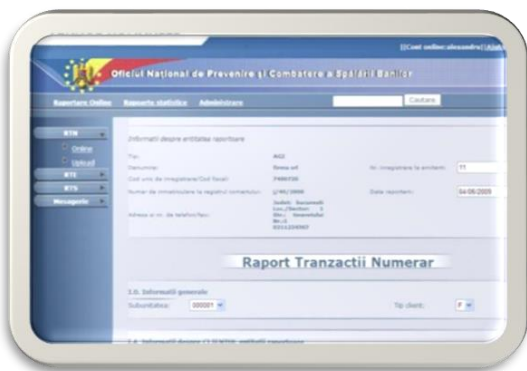
7. Raportarea tranzacțiilor cu numerar

Art. 2 lit. w, Art. 6 – 9 și Art. 11 alin. (9) din Lege și art. 19 - 21 din Norme

Entitățile din sectorul artei au obligația de a raporta către Oficiu tranzacțiile cu sume în numerar, în lei sau în valută, a căror limită minimă reprezintă echivalentul în lei a 10.000 euro, inclusiv operațiunile care au o legătură între ele, în termen de cel mult 3 zile lucrătoare de la momentul efectuării tranzacției.

Operațiunile care au o legătură între ele reprezintă operațiuni a căror valoare este fragmentată în tranșe mai mici decât echivalentul în lei a limitelor minime prevăzute de lege care au elemente comune cum ar fi: părțile tranzacțiilor, inclusiv beneficiarii reali, natura sau categoria în care se încadrează tranzacțiile și sumele implicate.

Entitățile din sectorul artei au obligația de a stabili în procedurile interne de administrare a riscurilor, termenul în care elementele comune ale operațiunilor care au o legătură între ele prezintă relevanță, precum și orice alte scenarii ce ar putea da naștere unor tranzacții legate între ele.

Raportul pentru tranzacțiile cu sume în numerar se transmite Oficiului, numai în format electronic, prin canalele puse la dispoziție de către Oficiu, în forma și conținutul stabilite prin ordin al președintelui Oficiului.

8. Instruirea și evaluarea periodică a angajaților

Art. 24 alin. (4)-(7) din Lege și art. 10 și art. 11 din Norme

Persoanele care activează în sectorul artei, astfel cum sunt definite la art. 5 alin. (1) lit. j) și k) din Legea nr. 129/2019, în calitate de entități raportoare, au obligația de a asigura instruirea și conștientizarea personalului lor cu privire la riscurile de spălare a banilor și finanțare a terorismului în sector și de a pune în aplicare măsuri adecvate pentru prevenirea acestor activități ilegale.

Periodic, există obligația de a instrui corespunzător angajații cu privire la:

- dispozițiile Legii pentru prevenirea și combaterea spălării banilor;
- cerințele relevante privind protecția datelor cu caracter personal.

Totodată, în cadrul instruirilor, politicile, normele, procedurile și mecanismele entității raportoare sunt aduse la cunoștința angajaților pentru a se asigura că sunt aplicate efectiv în activitatea desfășurată de către entitate.

Instruirea angajaților se asigură:

- cel puțin **o dată pe an** sau **ori de câte ori se impune** și
- se realizează în funcție de rolul și atribuțiile angajaților în cadrul entității reglementate.

Persoanele care activează în sectorul artei, astfel cum sunt definite la art. 5 alin. (1) lit. j) și k) din Legea nr. 129/2019, au obligația de a asigura participarea personalului cu responsabilități în aplicarea Legii nr.129/2019, la programe speciale de formare profesională permanentă, având ca scop recunoașterea de către angajați a operațiunilor care pot avea legătură cu spălarea banilor sau cu finanțarea terorismului, ori de câte ori este nevoie, însă nu mai târziu de un interval de 1 an.

Fiecare sesiune de instruire trebuie documentată în mod corespunzător, prin întocmirea listelor de participare ale angajaților, a materialelor utilizate în procesul de instruire, precum și a confirmărilor scrise privind luarea la cunoștință a informațiilor prezentate.

De asemenea, persoanele care activează în sectorul artei, astfel cum sunt definite la art. 5 alin. (1) lit. j) și k) din Legea nr. 129/2019, au obligația de a realiza procesul de evaluare periodică a cunoștințelor angajaților privind legislația în vigoare în materia prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului.

Evaluarea cunoștințelor dobândite de către angajați se poate realiza prin utilizarea unor metode precum teste, chestionare sau alte forme adecvate de verificare, adaptate specificului activității și nivelului de responsabilitate al personalului. Aceste instrumente trebuie să permită verificarea eficienței programelor de instruire și a gradului de înțelegere a obligațiilor legale în materia combaterii spălării banilor și finanțării terorismului.

Toate documentele întocmite privind instruirea și evaluarea periodică a angajaților se înregistrează, se păstrează în evidențele proprii, în format letric sau în format electronic și se pune la dispoziția autorităților cu atribuții de control, la cererea acestora.

9. Interzicerea divulgării și protecția angajaților

Art. 37 alin. (2)-(3), Art. 38 alin. (1)-(2) din Lege și art. 23 alin. (4)-(5) din Norme

Persoanele care activează în sectorul artei, astfel cum sunt definite la art. 5 alin. (1) lit. j) și k) din Legea nr. 129/2019, în calitate de entități raportoare, sunt obligate să asigure protecția din punct de vedere juridic a angajaților și a reprezentanților lor care raportează, fie la nivel intern, fie către Oficiu, suspiciuni de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului, față de expunerea la amenințări, la represalii sau la acțiuni ostile, în special la acțiuni nefavorabile sau discriminatorii la locul de muncă, inclusiv să asigure confidențialitatea cu privire la identitatea acestora.

De asemenea, sunt obligate să instituie proceduri corespunzătoare pentru angajați sau persoanele aflate într-o poziție similară privind raportarea încălcărilor, la nivel intern, prin intermediul unui canal specific, independent și anonim, proporțional cu natura și dimensiunea entității obligate în cauză.

Este interzisă folosirea în scop personal de către salariații entităților din sectorul artei a informațiilor confidențiale primite în temeiul prezentei legi, atât în timpul activității, cât și după încetarea acesteia.

Entitățile din sectorul artei, organele de conducere, de administrare, directorii și angajații acestora, au obligația:

- de a nu transmite, în afara condițiilor prevăzute de Legea nr. 129/2019, informațiile deținute în legătură cu spălarea banilor și finanțarea terorismului, și
- de a nu divulga clienților vizați sau terților faptul că informațiile sunt în curs de transmitere, au fost sau vor fi transmise prin intermediul unui raport de tranzacții suspecte, ori faptul că este în curs, sau ar putea fi efectuată o analiză privind spălarea banilor sau finanțarea terorismului.

10. Păstrarea documentelor și protecția datelor cu caracter personal

Art. 21 și Art. 22 din Lege și art. 22 din Norme

În scopul prevenirii, depistării și investigării cazurilor de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului, entitățile raportoare au obligația de a păstra, în format letric sau în format electronic, pe toată perioada desfășurării relației de afaceri cu clientul și ulterior pentru o perioadă de 5 ani data încetării relației de afaceri cu clientul ori de la data efectuării tranzacției ocazionale, următoarele documente și informații:

- în primul rând, înregistrările obținute prin aplicarea măsurilor de cunoaștere a clientelei (într-o formă admisă în procedurile judiciare), cum ar fi:
 - copii ale documentelor de identificare;
 - copii ale monitorizărilor și verificărilor efectuate;
 - copii ale informațiilor obținute prin mijloacele de identificare electronică (dacă sunt disponibile);
 - orice alt proces de identificare sigur, la distanță sau electronic (reglementat, recunoscut, aprobat sau acceptat de către Autoritatea pentru Digitalizarea României).

- în al doilea rând, entitățile au obligația de a păstra documente justificative precum și evidențe ale tranzacțiilor (originale sau copii admise în procedurile judiciare), constând în:
 - fișe de cont sau corespondență comercială necesare pentru identificarea și reconstituirea tranzacțiilor;
 - rezultatele oricărei analize efectuate în legătură cu clientul, de exemplu solicitările pentru a stabili istoricul și scopul tranzacțiilor complexe, neobișnuit de mari.

Atunci când se impune extinderea perioadei de păstrare a documentelor în scopul de a preveni, depista sau investiga activitățile de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului, entitățile din sectorul artei sunt obligate să prelungească termenul de 5 ani de la data încetării relației de afaceri cu clientul ori de la data efectuării tranzacției ocazionale, cu perioada indicată de autoritățile competente, fără ca această prelungire să poată depăși 5 ani.

La expirarea perioadei de păstrare, entitățile au obligația de a șterge datele cu caracter personal, cu excepția situațiilor în care alte dispoziții legale impun păstrarea în continuare a datelor.

Datele cu caracter personal sunt prelucrate de către persoanele care activează în sectorul artei pe baza Legii nr. 129/2019 și cu respectarea legislației în vigoare privind prelucrarea datelor cu caracter personal doar în scopul prevenirii spălării banilor și a finanțării terorismului și nu sunt prelucrate ulterior într-un mod incompatibil cu acest scop. Este interzisă prelucrarea datelor cu caracter personal în alte scopuri, cum ar fi cele comerciale.

Persoanele care activează în sectorul artei, astfel cum sunt definite la art. 5 alin. (1) lit. j) și k) din Legea nr. 129/2019, în calitate de entități raportoare, au obligația să informeze clienții noi, înainte de stabilirea relației de afaceri sau efectuarea unei tranzacții ocazionale, cu privire la identitatea operatorului/reprezentantului, scopul prelucrării datelor și alte informații relevante pentru asigurarea transparenței și protecției datelor personale.

Prelucrarea datelor cu caracter personal de către entitățile din sectorul artei, în calitate de entități raportoare, este considerată ca fiind necesară în vederea ducerii la îndeplinire a unor măsuri de interes public, în conformitate cu prevederile Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor) și ale Regulamentului (UE) 2018/1.725 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 octombrie 2018 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 45/2001 și a Deciziei nr. 1.247/2002/CE.

11. Modul de punere în aplicare a sancțiunilor internaționale

Art. 18 și Art. 24 din OUG 202/2008 și Art. 17 lit.i din Norme

România, în calitate de stat membru al Organizației Națiunilor Unite și al Uniunii Europene și-a asumat angajamente internaționale, context în care subliniem faptul că, actele cu forță juridică obligatorie ale acestor organizații stabilesc în sarcina statelor membre, obligația de a adopta măsuri pentru punerea în aplicare a sancțiunilor internaționale instituite de Consiliul de Securitate al Organizației Națiunilor Unite, în baza art. 41 din Carta Națiunilor Unite și de Uniunea Europeană în cadrul Politicii externe și de securitate comune.

În conformitate cu prevederile art. 18 din OUG nr. 202/2008, entitățile sunt obligate să depună toate diligențele necesare, pe baza informațiilor și instrumentelor pe care le au la dispoziție, în scopul de a se asigura că, prin derularea tranzacțiilor sau a oricăror alte operațiuni în care sunt implicate, sunt respectate sancțiunile internaționale, inclusiv cu privire la înghețarea fondurilor și a resurselor economice.

Entitățile din sectorul artei intrând într-un raport juridic sau aflându-se într-o stare de fapt față de orice bun care face obiectul unei sancțiuni internaționale de înghețare de fonduri și resurse economice, au obligația de a îngheța, fără întârziere, fondurile și resursele economice și de a raporta, de îndată, autorităților naționale competente.

Verificările se vor efectua atât înainte de stabilirea relației de afaceri sau efectuarea unei tranzacții ocazionale, precum și periodic, în scopul asigurării unei monitorizări continue și al identificării eventualelor modificări survenite în reglementările privind sancțiunile internaționale.

Verificări pe listele cu sancțiuni internaționale se realizează pe site-ul Oficiului, www.onpcsb.ro, secțiunea "Sancțiuni internaționale", subsecțiunea "Regim sancționatoriu", pe cele două motoare de căutare disponibile:

- ✚ motor de căutare a regimurilor sancționatorii adoptate la nivelul U.E. <https://www.sanctionsmap.eu>
- ✚ motor de căutare varianta consolidată a regimurilor sancționatorii adoptate la nivelul consiliului de securitate O.N.U. <https://scsanctions.un.org/consolidated/>

Pe cele două motoare de căutare se vor verifica atât clienții persoane juridice și beneficiarii reali ai acestora, cât și clienții persoane fizice, entitatea având obligația de a păstra dovada verificării, pentru a putea demonstra autorităților/instituțiilor abilitate îndeplinirea concretă a obligației.

Entitățile din sectorul artei nu vor intra în relații de afaceri și nu vor continua relațiile de afaceri cu clienți supuși unor sancțiuni internaționale sau cu privire la tranzacții care implică bunuri sau fonduri aflate în posesia sau controlul unor persoane supuse unor sancțiuni internaționale și vor raporta, de îndată, autorităților naționale competente.

De asemenea, entitatea are obligația, în vederea asigurării conformității cu prevederile legale în materie, să adopte proceduri, procese și sisteme de monitorizare.

12. Obligația declarării beneficiarului real

Art. 56 din Lege

Persoanele care activează în sectorul artei, astfel cum sunt definite la art. 5 alin. (1) lit. j) și k) din Legea nr. 129/2019, când au calitatea de persoane juridice supuse obligației de înregistrare în Registrul Comerțului, au obligația să depună, la înmatriculare sau ori de câte ori intervine o modificare, o declarație privind beneficiarul real, în vederea înregistrării în Registrul Beneficiarilor Reali ai societăților.

Persoanele juridice înmatriculate în Registrul Comerțului, anterior datei de intrare în vigoare a Legii nr.129/2019, depun o declarație privind beneficiarul real, pe care o actualizează ori de câte ori intervine o modificare, în vederea înregistrării în Registrul beneficiarilor reali ai societăților. Această obligație se consideră a fi îndeplinită pentru persoanele juridice care au depus cel puțin o declarație privind beneficiarul real, ulterior datei de intrare în vigoare a Legii nr.129/2019.

În cazul în care intervine o modificare privind datele de identificare ale beneficiarului real, declarația se depune în termen de 15 zile de la data la care aceasta a intervenit.

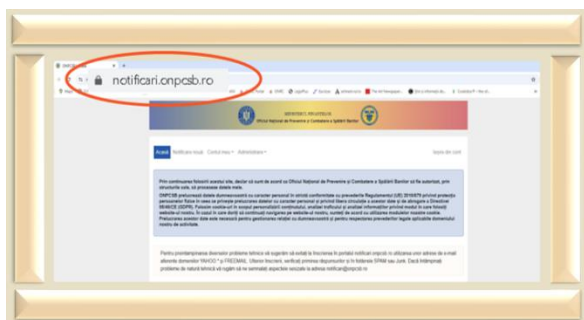
Suplimentar, față de obligația de înregistrare în Registrul Comerțului la înmatriculare sau ori de câte ori intervine o modificare, persoanele juridice supuse obligației de înregistrare în registrul comerțului, care au în structura acționariatului entități înmatriculate/înregistrate și/sau care au sediul fiscal în jurisdicții necooperante din punct de vedere fiscal și/sau în jurisdicții cu grad înalt de risc de spălare a banilor și/sau de finanțare a terorismului și/sau în jurisdicții aflate sub monitorizarea organismelor internaționale relevante, pentru risc de spălare a banilor/finanțare a terorismului, depun **anual** o declarație privind beneficiarul real al persoanei juridice, în vederea înregistrării în Registrul beneficiarilor reali al societăților, în termen de 15 zile de la aprobarea situațiilor financiare anuale.

Declarația pe propria răspundere a reprezentantului legal al persoanei juridice cuprinde datele de identificare ale beneficiarilor reali, respectiv numele, prenumele, data și locul nașterii, codul numeric personal, seria și numărul actului de identitate, cetățenia, domiciliul sau reședința, precum și modalitățile în care se exercită controlul asupra persoanei juridice.

13. Obligația notificării conform O.U.G. nr. 53/2022

Art. 30² din Lege

În conformitate cu prevederile O.U.G. nr. 53/2022 privind modificarea și completarea Legii nr. 129/2019, persoanele care activează în sectorul artei, astfel cum sunt definite la art. 5 alin. (1) lit. j) și k) din Legea nr. 129/2019, au obligația de a notifica Oficiul, exclusiv electronic, cu privire la începerea, suspendarea sau încetarea activității, în termen de 15 zile de la data începerii, suspendării sau încetării acestei activități.

Transmiterea notificării se realizează exclusiv în format electronic, prin intermediul platformei disponibile la adresa <https://notificari.onpcsb.ro/>, parte integrantă a site-ului oficial www.onpcsb.ro.

14. Funcția de audit independent

Art. 24 alin. (2) din Lege și art. 9 din Norme

Funcția de audit independent este o obligație legală, dar nu se aplică tuturor entităților raportoare.

Persoanele care activează în sectorul artei, astfel cum sunt definite la art. 5 alin. (1) lit. j) și k) din Legea nr. 129/2019, au obligația de a asigura o funcție de audit independent în scopul testării eficienței și modalităților concrete de aplicare a politicilor, normelor, procedurilor și mecanismelor interne, atunci când, în ultimul exercițiu financiar încheiat, depășesc cel puțin două dintre următoarele criterii:

- a) total active: 16.000.000 lei;
- b) total cifră de afaceri netă: 32.000.000 lei;
- c) numărul mediu de salariați: 50.

În situația în care entitatea nu depășește aceste criterii, aceasta nu este obligată de a asigura o funcție de audit independent, însă trebuie să respecte celelalte obligații prevăzute anterior.

B. Sancțiuni

Art. 43 și 44 din Lege

Nerespectarea prevederilor Legii nr. 129/2019 atrage, după caz, răspunderea civilă, disciplinară, contravențională, administrativă sau penală.

Sancțiunile contravenționale ce pot fi aplicate sunt: avertismentul, amenda contravențională și sancțiuni contravenționale complementare, în condițiile legii.

Pentru **persoanele fizice**, nerespectarea obligațiilor instituite prin Legea nr. 129/2019 atrage aplicarea sancțiunilor contravenționale, care pot consta fie într-un avertisment, fie într-o amendă contravențională. Cuantumul amenzii variază, în funcție de dispoziția legală încălcată, între 5.000 lei și 150.000 lei, conform prevederilor art. 43 din Legea nr. 129/2019.

Pentru **persoanele juridice**, nerespectarea obligațiilor prevăzute de Legea nr. 129/2019 se sancționează cu avertisment sau amendă contravențională, ale cărei limite de bază sunt identice cu cele aplicabile persoanelor fizice, respectiv între 5.000 lei și 150.000 lei și plafonul maxim al amenzilor se majorează cu 10% din veniturile totale raportate de persoana juridică în exercițiul financiar anterior. Sancțiunile și măsurile pot fi aplicate membrilor organului de conducere și altor persoane fizice care sunt responsabile de încălcarea legii.

Pe lângă sancțiunea amenzii contravenționale, pot fi aplicate contravenientului una sau mai multe dintre următoarele **sancțiuni contravenționale complementare**:

- a. confiscarea bunurilor destinate, folosite sau rezultate din contravenție;
- b. suspendarea avizului, acordului sau a autorizației de exercitare a unei activități ori, după caz, suspendarea activității operatorului economic, pe o durată de la o lună la 6 luni;
- c. retragerea licenței sau a avizului pentru anumite operațiuni ori pentru activități de comerț exterior, pe o durată de la o lună la 6 luni sau definitiv;
- d. blocarea contului bancar pe o durată de la 10 zile la o lună;
- e. anularea avizului, acordului sau a autorizației de exercitare a unei activități;
- f. închiderea sucursalei sau a altui sediu secundar;
- g. o declarație publică în care se identifică persoana fizică sau juridică și natura încălcării;
- h. un ordin prin care se impune persoanei fizice sau juridice să pună capăt comportamentului respectiv și să se abțină de la repetarea acestuia;
- i. o interdicție temporară de a exercita funcții de conducere în entitățile raportoare împotriva oricărei persoane cu responsabilități de conducere într-o entitate obligată sau a oricărei alte persoane fizice declarate responsabilă de încălcare.

IV. Exemple de tipologii de spălare a banilor în sectorul artei (descriere, indicatori specifici, studiu de caz)

Sectorul operelor de artă și bunuri culturale mobile reprezintă un domeniu vulnerabil la riscurile de spălare a banilor, datorită caracteristicilor sale specifice, cum ar fi confidențialitatea tranzacțiilor, dificultatea evaluării obiective a valorii bunurilor și posibilitatea realizării plăților prin intermediari sau în numerar. Aceste trăsături pot facilita disimularea fondurilor ilicite și integrarea acestora în fluxurile economice legitime.

Multe opere de artă și obiecte culturale sunt unice, iar prețurile lor sunt subiective și volatile. Aceste caracteristici le fac potrivite pentru a fi folosite în ascunderea sau transferul veniturilor ilicite. Uneori, arta este oferită ca mită sau folosită ca depozit de valoare, fiind păstrată în spații de depozitare sau utilizată ca decor. Un exemplu ilustrativ îl oferă un studiu de caz⁵ dintr-o țară terță care arată cum un suspect a achiziționat o operă de artă fără valoare reală, plătind suma de 264.000 USD către un apropiat al unui politician corupt. Această tranzacție a fost ulterior interpretată ca formă de mită mascată.

În acest context, analiza tipologiilor de spălare a banilor joacă un rol esențial în consolidarea capacității sectorului de a recunoaște și gestiona riscurile asociate. Tipologiile prezentate în această secțiune au fost selectate în funcție de relevanța lor pentru piața românească, fiind alese atât pe baza tendințelor și riscurilor identificate la nivel național, cât și pe baza informațiilor din ghidurile internaționale, inclusiv cele furnizate de FATF.

Fiecare tipologie este descrisă în detaliu, incluzând mecanismele utilizate, indicatorii de risc asociați și exemple ilustrative. De asemenea, fiecare tipologie este însoțită de o reprezentare grafică care ilustrează circuitul operațional al fondurilor, oferind entităților raportoare instrumentele necesare pentru a identifica rapid activitățile suspecte și pentru a aplica măsuri adecvate.

⁵ <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/reports/Money-Laundering-Terrorist-Financing-Art-Antiquities-Market.pdf>

Tipologia 1: Subevaluarea și contrabanda cu opere de artă pentru mascarea provenienței fondurilor

Descrierea tipologiei:

Infractorii achiziționează sau dețin opere de artă de mare valoare, pe care le transportă transfrontalier subevaluându-le în documentele vamale sau declarându-le drept alte bunuri (ex: „mobilier” sau „reproduceri decorative”). Acest proces permite evitarea măsurilor de control și a raportării provenienței fondurilor, facilitând integrarea în circuitul legal a sumelor ilicite.

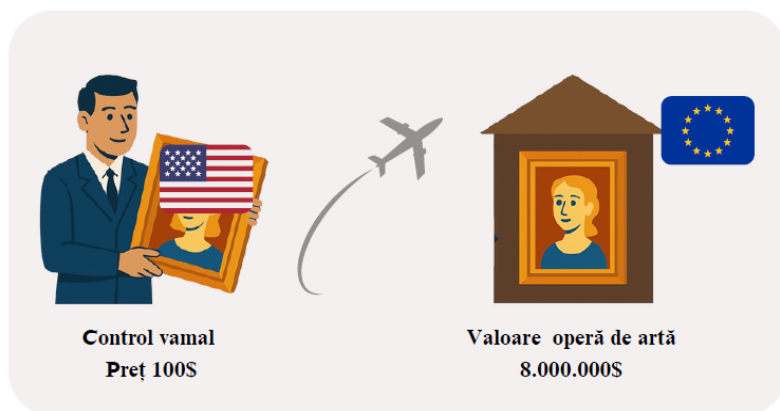
Indicatori specifici:

- Lucrare de artă declarată la o valoare considerabil mai mică decât cea de piață.
- Lipsa documentelor de proveniență sau a certificatelor de autenticitate.
- Transport frecvent de bunuri culturale prin zone cu control vamal redus sau cu regim fiscal avantajos (zone libere).
- Tranzacții repetate, aparent fără motivație economică clară.

Studiu de caz - FATF

Un tablou în valoare de aproximativ 8 milioane de dolari a fost declarat în SUA ca având o valoare de doar 100 de dolari. Astfel, s-a evitat controlul vamal și s-a introdus opera de artă într-o piață unde putea fi ulterior vândută legal, transformând astfel fondurile de origine ilicită în profit „curat”.

Reprezentare grafică:

Tipologia 2: Spălarea banilor prin tranzacționare fictivă (wash-trading) cu NFT-uri

Descrierea tipologiei:

Această tipologie implică tranzacționarea artificială a operelor de artă digitale sub formă de NFT-uri (non-fungible tokens), între portofele de criptomonede controlate de aceeași persoană sau de persoane afiliate. Scopul este de a crea iluzia unei cereri reale și de a crește în mod artificial valoarea activelor digitale, pentru a justifica fonduri provenite din surse ilicite. Ulterior, aceste fonduri pot fi convertite în monede fiduciare, cu o aparență de proveniență legală din vânzarea de artă digitală.

Indicatori specifici:

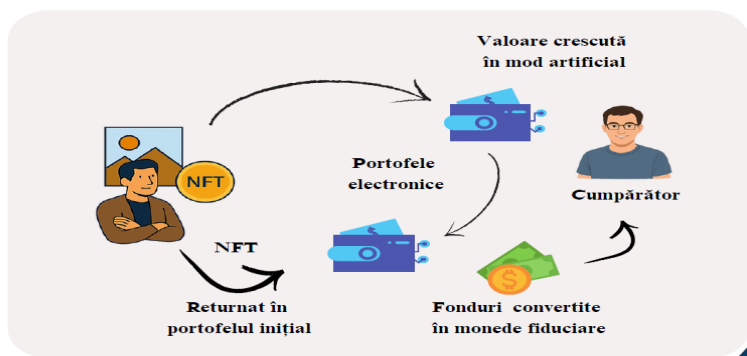
- Transferuri rapide ale aceluiași NFT între portofele care par independente, dar sunt de fapt afiliate;
- Creșteri abrupte și nejustificate ale valorii NFT-urilor tranzacționate;
- Vânzări repetate ale aceluiași NFT la prețuri din ce în ce mai mari, urmate de retragerea acestuia de pe piață;
- Lipsa unui istoric relevant în domeniul artei a „artistului digital”, combinată cu venituri substanțiale obținute într-un interval de timp foarte scurt;
- Conversia rapidă a cryptoactivelor în monede fiduciare, fără documente justificative credibile privind sursa fondurilor.

Exemplu concret:

În 2021, un deținător de portofel cripto a vândut un NFT dintr-o colecție populară pentru câteva sute de mii de euro, echivalent în criptomonede. Investigațiile ulterioare au arătat că, după vânzare, NFT-ul a fost returnat în portofelul inițial, apoi listat din nou la un preț și mai mare. Tranzacțiile repetate între aceleași portofele au indicat o practică de tip *wash-trading*, prin care valoarea NFT-ului a fost umflată artificial.

Într-un alt caz, un artist digital a transferat câteva milioane de euro dintr-un portofel de cryptoactive către un cont bancar personal, susținând că fondurile provin din vânzarea de opere NFT. Deși nu avea un istoric artistic relevant, acesta a devenit brusc unul dintre cei mai „de succes” creatori de artă digitală. Ulterior, s-a constatat că avea legături cu rețele de criminalitate organizată, iar evoluția explozivă a carierei sale ridica suspiciuni evidente de spălarea banilor.

Reprezentare grafică:

Tipologia 3: Spălarea banilor prin facturare fictivă în tranzacțiile cu artă

Descrierea tipologiei:

Această tipologie implică utilizarea unor galerii de artă sau comercianți ca vehicule pentru legitimarea unor sume de bani provenite din activități ilicite, prin emiterea de facturi false pentru lucrări de artă deja vândute anterior. Într-un astfel de mecanism, galeriile emit documente fictive pentru tranzacții care nu au avut loc, justificând astfel existența unor fluxuri de numerar în conturile unor entități controlate de persoanele implicate în spălarea banilor. Aceste practici exploatează lipsa transparenței și a urmăririi stricte în sectorul artistic, unde mulți clienți preferă discreția și anonimatul.

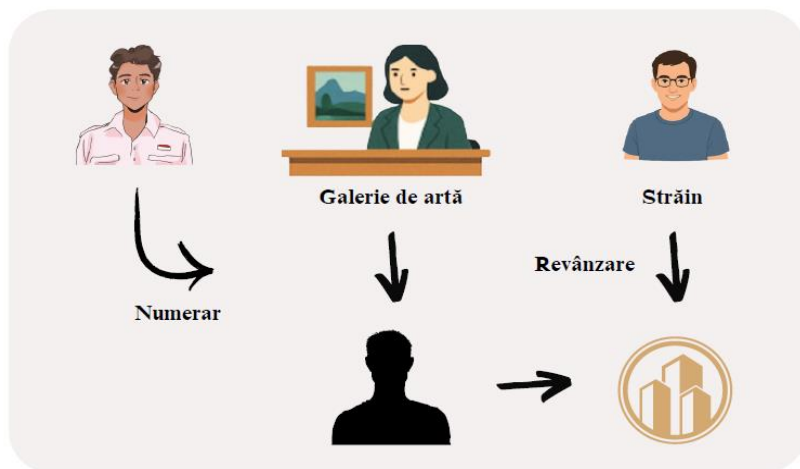
Indicatori specifici:

- Emiterea de facturi pentru lucrări de artă care fuseseră deja vândute anterior altor clienți;
- Lipsa unor contracte de vânzare reale sau dublarea actelor pentru aceeași operă;
- Tranzacții cu cetățeni străini ale căror date sunt obținute prin intermediari fără legătură cu piața artei;
- Diferențe semnificative între valoarea reală și cea facturată pentru lucrări;
- Existența unor companii-paravan care justifică depuneri în numerar prin „vânzări de artă” neverificabile.

Exemplu concret:

Un profesionist în spălarea banilor a colaborat cu trei galerii de artă pentru a emite facturi false aferente unor picturi care fuseseră deja vândute, dar pentru care cumpărătorii anteriori nu solicitaseră documente fiscale. Ulterior, aceleași lucrări erau trecute fictiv printr-un lanț de revânzări către cetățeni străini, ale căror date fuseseră obținute printr-un broker valutar. În acest fel, sumele de bani în numerar au fost „spălate” prin conturile unei firme-paravan controlate de infractor.

Reprezentare grafică

Tipologia 4: Achiziționarea de artă cu fonduri ilicite și utilizarea operelor fără valoare reală pentru mascarea plăților de tip mită

Descrierea tipologiei:

Această tipologie implică achiziționarea de opere de artă autentice cu sume provenite din infracțiuni economice (ex: fraudă bancară), precum și utilizarea unor lucrări de artă fără valoare artistică reală ca mecanism pentru mascarea plăților de tip mită. Astfel, cumpărătorul nu doar integrează fonduri obținute ilegal în circuitul legal, ci și disimulează acordarea unor beneficii necuvenite prin tranzacții aparent legitime.

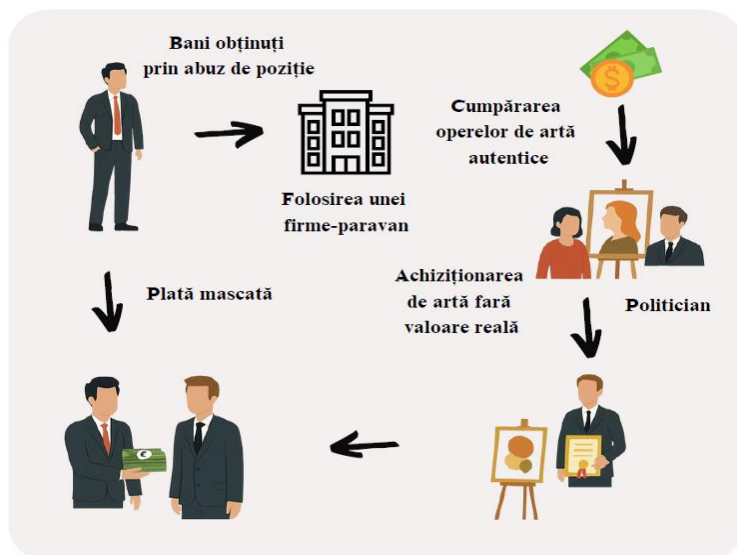
Indicatori specifici:

- Tranzacții de artă finanțate cu fonduri provenite din fraude sau abuz de poziție;
- Achiziții repetate de opere scumpe în nume propriu sau al unor persoane apropiate;
- Utilizarea de shell companies pentru direcționarea fondurilor către entități controlate de beneficiar;
- Cumpărarea de artă mediocră la prețuri artificiale umflate, de la persoane cu influență politică;
- Plăți mascate ca achiziții artistice pentru obținerea unor distincții sau avantaje necuvenite.

Exemplu concret:

Un fost director general al unei bănci din India a aprobat în mod abuziv împrumuturi de peste 600 milioane USD către companii cu bonitate negativă. Fondurile au fost direcționate către 79 de companii-paravan, inclusiv una controlată de el și de fiicele sale. Această companie a utilizat circa 79 milioane USD pentru achiziționarea de opere de artă valoroase. În același timp, suspectul a cumpărat tablouri fără valoare artistică de la persoane din mediul politic pentru sume exagerate (ex: 264.000 USD), scopul real fiind mascarea unor plăți de tip mită în schimbul primirii unei distincții naționale.

Reprezentare grafică

V. Bibliografie

- Raport privind Evaluarea Națională a Riscurilor de Spălare a Banilor și Finanțare a Terorismului – 2022;
- Ghid cu privire la tehnici pentru punerea în aplicare la nivel național a sancțiunilor internaționale de către entitățile raportoare supravegheate și controlate de ONPCSB – 2024;
- Raport FATF - Money Laundering and Terrorist Financing in the Art and Antiquities Market - February 2023;
- Legea nr. 129/2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordinul președintelui ONPCSB nr. 37/2021 privind aprobarea normelor de aplicare a prevederilor Legii nr. 129/2019 pentru entități raportoare supravegheate și controlate de ONPCSB;
- Ghidul privind criteriile și regulile de recunoaștere a situațiilor de risc ridicat sau scăzut de spălare de bani și/sau de finanțare a terorismului prevăzut în Anexa la Ordinul președintelui ONPCSB nr. 24/2021 pentru aprobarea Ghidului privind criteriile și regulile de recunoaștere a situațiilor de risc ridicat sau scăzut de spălare de bani și/sau de finanțare a terorismului;
- Raport de evaluare sectorială a riscurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului în sectorul comerțului cu bunuri de lux - opere de artă, metale și pietre prețioase conform art. 5 alin. (1) lit. i)-k) din Legea nr.129/2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, cu modificările și completările ulterioare - 2025;
- Ordinul președintelui Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor pentru aprobarea Regulamentului privind înregistrarea entității raportoare în evidențele Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor.